

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

Vak:

**AV /Engels/Frans/
SPECIFIEK GEDEELTE**

2 lt./w

Studierichting:

Sportclub- en fitnessbegeleider

Studiegebied:

Sport

Onderwijsvorm:

TSO

Graad:

derde graad

Leerjaar:

Se-n-Se

Leerplannummer:

**2011/044
(nieuw)**

Nummer inspectie:

2011/358/1//V12

onderwijs van de
Vlaamse Gemeenschap

Pedagogische begeleidingsdienst
GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Emile Jacqmainlaan 20
1000 Brussel

INHOUD

Visie.....	3
Beginsituatie.....	4
Algemene doelstellingen	5
Leerplandoelstellingen / Leerinhouden / Specifieke pedagogisch-didactische wenken.	6
Luisteren en kijken.....	7
Lezen	9
Spreken/Mondelinge interactie	11
Schrijven	14
Kennis	16
Attitudes.....	17
Algemene pedagogisch-didactische wenken.....	18
Luisteren	18
Lezen	19
Spreken en mondelinge interactie	20
Schrijven	22
Aanbrengen van grammatica en woordenschat.....	22
Differentiëren	23
Het open leercentrum en de ICT-integratie	23
Minimale materiële vereisten	26
Evaluatie	27
Bibliografie	28

VISIE

Met dit zevende jaar in TSO willen we leerlingen voorbereiden voor een beroep in de sport en fysieke vrijetijdsbesteding. Het is de bedoeling dat ze een aantal competenties verwerven waarover een fitnessbegeleider, personal trainer, animator van sportactiviteiten of ontspanning en vrije tijd moet beschikken.

In de huidige maatschappij zijn mobiliteit en grensoverschrijdende contacten een troef. Een goede beheersing van het Engels en Frans is daarom onontbeerlijk. Modern vreemdetalenonderwijs in dit Se-n-Se jaar draagt bij tot de vorming van communicatief vaardige jongeren die in staat zijn om zich in verschillende situaties en tegen verschillende personen vlot en verzorgd uit te drukken, zowel verbaal als non-verbaal, en om een luisterend oor te bieden. Hiermee komen leraren ook tegemoet aan het ontwikkelen van de sleutelvaardigheden die leerlingen nodig hebben voor een job in de sport- en fitnesssector.

Een bijzonder aandachtspunt binnen dit leerplan is het verwerven van praktische vaardigheden in een functionele context. Daarnaast moeten leraren met hun leerlingen ook werken aan het uitbouwen van attitudes zoals een open geest hebben, verdraagzaam zijn, kunnen relativeren en zichzelf evalueren.

Leerlingen kiezen om diverse redenen voor deze studierichting zoals het behalen van een extra diploma, het verwerven van extra vorming of het zinvol overbruggen van een wachtperiode. Het daarom is belangrijk dat leraren een goed zicht hebben op hun beginsituatie.

BEGINSITUATIE

Dit bijkomend jaar is een vervolgopleiding van het studiegebied Sport.

Om toegelaten te worden tot het Se-n-Se jaar Sportclub- en fitnessclubbegeleider moet de leerling¹ in het bezit zijn van een diploma secundair onderwijs uitgereikt in een studierichting van hetzelfde studiegebied².

Hoewel de meeste leerlingen uit TSO komen, zijn veel klasgroepen heterogeen wat interesse, motivatie, inzet en leerstijl betreft. Sommige leerlingen hebben bijvoorbeeld al hogere studies of werkervaring achter de rug. Doorgaans zijn de leerlingen wel gemotiveerd.

De voorkennis van de leerlingen m.b.t. moderne vreemde talen is goed wanneer ze de leerplandoelstellingen voor moderne vreemde talen van de derde graad ASO, KSO en TSO gerealiseerd hebben. Leerlingen die het derde leerjaar van de derde graad BSO met vrucht beëindigd hebben, kunnen vaak moeilijker volgen.

Wat de precieze startvaardigheden zijn van elke individuele leerling brengt de leraar³ best zelf in kaart. Dat kan bijvoorbeeld via een individueel gesprek, klasobservatie en/of een diagnosetoets. Hoe nauwkeuriger hij de beginsituatie van zijn leerling kent, hoe effectiever zijn taalonderwijs zal kunnen zijn.

---

¹ Hiermee wordt ook 'leerlinge' bedoeld.

² Tenzij de toelatingsklassenraad een gunstige beslissing neemt op basis van een diploma secundair onderwijs uitgereikt in een studierichting van een ander studiegebied, een studieproef of eerder verworven competenties of kwalificaties (Zie de huidige regelgeving op Edulex i.v.m. structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs: de toelatings- en overgangsvoorwaarden).

³ Hiermee wordt ook 'lerares' bedoeld.

ALGEMENE DOELSTELLINGEN

Over alle graden heen beoogt het modernevreemdetalenonderwijs een aantal belangrijke doelstellingen

- leerlingen gebruiken taal als een interactief communicatiemiddel, zowel binnen als buiten de klas;
- leerlingen kunnen hun taalgebruik afstemmen op het doel van taaltaken;
- leerlingen beheersen de nodige ondersteunende kennis (woorden, grammaticale constructies, socioculturele aspecten) voor het uitvoeren van taaltaken;
- leerlingen beheersen de nodige strategieën om taaltaken tot een goed einde te brengen;
- leerlingen beleven plezier aan het leren van taal en aan intercultureel contact met anderstaligen;
- leerlingen gebruiken moderne vreemde talen voor praktische en studierichtingspecifieke doeleinden.

LEERPLANDOELSTELLINGEN / LEERINHouden / SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Om efficiënt en correct met dit leerplan aan de slag te kunnen gaan, is het belangrijk de gebruikte begrippen eerst scherp te stellen. Daardoor wordt ook de opbouw van de leerplandoelstellingen duidelijk.

VAARDIGHEDEN

De focus van het moderne vreemdetalenonderwijs ligt niet op wat leerlingen over taal *weten* maar wel op wat ze met taal kunnen *doen*. Om taal aan te leren is het zinvol om de verschillende vaardigheden apart te omschrijven en op te bouwen. Daarom worden de leerplandoelstellingen per vaardigheid beschreven, hoewel in het concrete taalgebruik **luisteren, lezen, spreken/mondelinge interactie en schrijven** steeds geïntegreerd worden aangeboden.

LEERPLANDOELSTELLINGEN EN TAALTAKEN

De leerplandoelstellingen beschrijven **taaltaken** die leerlingen in relevante communicatieve situaties moeten kunnen uitvoeren. Taaltaken worden geformuleerd met behulp van handelingswerkwoorden, zoals bepalen, aanduiden, achterhalen, volgen, selecteren, uitleggen, beschrijven, invullen en begrijpen.

LEERINHouden: TEKSTEN, TEKSTSOORTEN EN TEKSTKENMERKEN

Taaltaken uitvoeren betekent werken met teksten: dit is alles wat leerlingen beluisteren en lezen maar ook schrijven en zeggen. Teksten vormen dan ook de **leerinhouden**.

Er worden vijf tekstsoorten onderscheiden. Uiteraard is deze indeling niet absoluut: eenzelfde tekst kan immers bij verschillende tekstsoorten thuishoren. De indeling gebeurt op basis van het meest dominante kenmerk:

- bij **informatieve teksten** is dat het overbrengen van informatie bijvoorbeeld via een tabel, nieuwsitem, artikel of videofragment;
- bij **prescriptieve teksten** is dat het rechtstreeks sturen van het handelen van de ontvanger bijvoorbeeld via een reclameboodschap, waarschuwing of handleiding;
- bij **narratieve teksten** is dat de verhalende component in bijvoorbeeld een verhaal of een film;
- bij **argumentatieve teksten** is dat het opbouwen van een redenering bijvoorbeeld via een lezersbrief of een discussie;
- bij **artistiek-literaire teksten** is dat de expliciete aanwezigheid van de esthetische component in bijvoorbeeld een lied, een stripverhaal of een kortverhaal.

In dit leerplan komen enkel de *eerste vier* tekstsoorten aan bod, omdat deze in de eindtermen vervat zitten. Maar leraren kunnen natuurlijk ook gebruik maken van artistiek-literaire teksten om de leerplandoelstellingen te bereiken.

De **leerplandoelstellingen** en de daaraan verbonden **tekstsoorten** zijn bindend, de **specifieke pedagogisch-didactische wenken** zijn opgenomen ter verduidelijking en inspiratie.

De **moeilijkheidsgraad** van de teksten, die leerlingen ontvangen of produceren, moet steeds afgewogen worden in functie van o.m. de voorkennis van de leerlingen. Daarbij zijn lengte en structuur van lees- en luisterteksten bijzondere aandachtspunten evenals de teksten die leerlingen moeten schrijven.

LUISTEREN EN KIJKEN

LEERPLANDOELSTELLING 1: <i>de leerlingen kunnen het globale onderwerp bepalen, de hoofdgedachte achterhalen, de gedachtegang volgen en relevante informatie selecteren in teksten die verband houden met de opleiding.</i>	
Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I) Prescriptieve teksten (P)	<p>Voorbeeld: de leerlingen bepalen het onderwerp in een luisterfragment over het gebruik van een fitnessstoel (zoals een loopband of een roeistoel) en het uitvoeren van push-, pull- en sit-ups (P).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen luisteren naar een evacuatie in een fitnesscentrum of sportclub en kunnen de verzamelplaats aanduiden op een plannetje (P).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen volgen de gedachtegang bij een kijkfragment over een reanimatie of opwarmings- of afkoelingsoefeningen (P).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen selecteren relevante informatie in een beluisterde persoonsbeschrijving zoals bij een intakegesprek (I).</p>
LEERPLANDOELSTELLING 2: <i>de leerlingen kunnen begrijpen wat in een (on)rechtstreeks gesprek vermeld wordt.</i>	
Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I) Prescriptieve teksten (P) Narratieve teksten (N)	<p>Voorbeeld: de leerlingen begrijpen een telefoongesprek waarin een potentiële klant naar informatie vraagt zoals de openingsuren, prijs abonnement en faciliteiten (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen begrijpen telefonische klachten van klanten over facturen, hygiëne, storend gedrag ... (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen begrijpen de instructies die ze moeten volgen bij EHBO na een sportongeval (P).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen begrijpen een interview met een bekende sportpersoonlijkheid voor wie het Engels/Frans de moedertaal is (N).</p>

LEERPLANDOELSTELLING 3:	
<i>de leerlingen kunnen indien nodig de volgende strategieën toepassen</i>	
3.1.	zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen;
3.2.	het luisterdoel bepalen;
3.3.	gebruik maken van ondersteunend visueel en auditief materiaal;
3.4.	hypothesen vormen over de inhoud van de tekst;
3.5.	de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden;
3.6.	de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context.
Specifieke pedagogisch-didactische wenken	
3.1.	<p>Voorbeeld: de leerlingen bekijken een interview met een bekende sportpersoonlijkheid voor wie het Engels/Frans (eventueel niet) de moedertaal is en blijven zich concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen.</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen bekijken een sportprogramma op de televisie en blijven zich concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen.</p>
3.2.	<p>Voorbeeld: de leerlingen moeten op basis van de opdracht (meerkeuzevragen, open vragen ...) vaststellen wat ze willen weten: moet er letterlijk informatie opgenomen worden, moet men alleen weten waarover het gesprek handelt, gaat het erom of de spreker ergens positief of negatief over is ...? Het luisterdoel bepaalt immers hoe intensief en nauwkeurig ze zullen luisteren.</p>
3.3.	<p>Voorbeeld: de leerlingen bekijken een fragment zonder geluid en gebruiken de beelden om beter te begrijpen waarover het fragment gaat wanneer ze het fragment nadien bekijken met geluid (zoals de generiek van een sportprogramma en een muziekclip over sport).</p>
3.4.	<p>Voorbeeld: de leerlingen bekijken een sportfragment zonder geluid en gebruiken de beelden om te voorspellen waarover het fragment gaat (zoals de generiek van een programma en een clip).</p>
3.5.	<p>Voorbeeld: de leerlingen zijn bij het beluisteren en bekijken van sportfragmenten extra aandachtig voor transparante woorden, woorden die in de andere talen die zij beheersen lijken op de woorden in het Engels/Frans.</p>
3.6.	<p>Voorbeeld: de leerlingen zijn bij het beluisteren en bekijken van sportfragmenten extra aandachtig voor onbekende woorden die ze op voorhand krijgen en proberen de vermoedelijke betekenis af te leiden uit de context.</p>
de leerlingen zetten hun kennis (leerplandoelstelling 13) functioneel in bij het uitvoeren van de luistertaken	
de leerlingen werken aan hun attitudes (leerplandoelstelling 14) bij het uitvoeren van de luistertaken	

LEZEN

LEERPLANDOELSTELLING 4: <i>de leerlingen kunnen het globale onderwerp bepalen, de hoofdgedachte achterhalen, de gedachtegang volgen en relevante informatie selecteren in teksten die verband houden met de opleiding.</i>	
Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I) Prescriptieve teksten (P) Argumentatieve teksten (A) Narratieve teksten (N)	<p>Voorbeeld: de leerlingen lezen een tekst over bijvoorbeeld de gevaren van doping of overmatig sporten en bepalen het onderwerp (A) – een eenvoudiger oefening is leerlingen een tiental cartoons over sport laten lezen en hen het onderwerp laten bepalen (N).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen lezen een artikel over voeding en kunnen achterhalen dat gezonde voeding belangrijk is voor sportmannen en -vrouwen (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen volgen de gedachtegang bij het gebruik van een bepaald fitnessstoestel zoals een lat- of dip-machine (P).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen lezen een succesverhaal en selecteren de ingrediënten voor succes (N).</p>

LEERPLANDOELSTELLING 5:	
de leerlingen kunnen indien nodig de volgende strategieën toepassen.	
5.1.	zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen;
5.2.	herlezen wat onduidelijk is;
5.3.	het leesdoel bepalen;
5.4.	gebruik maken van ondersteunend visueel materiaal;
5.5.	een woordenlijst of een woordenboek raadplegen;
5.6.	de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden;
5.7.	de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context.
Specifieke pedagogisch-didactische wenken	
5.1.	Voorbeeld: de leerlingen lezen een interview met een bekende sportpersoonlijkheid en blijven zich concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen.
5.2.	Voorbeeld: de leerlingen duiden de moeilijke passages aan, lezen ze voor en vragen aan hun medeleerlingen om ze uit te leggen.
5.3.	Voorbeeld: de leerlingen moeten op basis van de opdracht (meerkeuzevragen, open vragen ...) vaststellen wat ze willen weten : moet er letterlijk informatie opgenomen worden, moet men alleen weten waarover de tekst handelt, gaat het erom of de schrijver ergens positief of negatief over is ...? Het leesdoel bepaalt immers hoe intensief en nauwkeurig ze zullen lezen.
5.4.	Voorbeeld: de leerlingen bekijken een tekstfragment met foto's en tekeningen en gebruiken deze om bij het lezen beter te begrijpen waarover het fragment gaat.
5.5.	Voorbeeld: de leerlingen duiden moeilijke woorden aan die ze niet begrijpen en zoeken hiervan de betekenis op in een (elektronisch) document.
5.6.	Voorbeeld: de leerlingen zijn bij het lezen van sportfragmenten extra aandachtig voor transparante woorden, woorden die in de andere talen die zij beheersen lijken op de woorden in het Engels/Frans.
5.7.	Voorbeeld: de leerlingen zijn bij het lezen van sportfragmenten extra aandachtig voor onbekende woorden die ze op voorhand krijgen en proberen de vermoedelijke betekenis af te leiden uit de context.
de leerlingen zetten hun kennis (leerplandoelstelling 13) functioneel in bij het uitvoeren van de leestaken	
de leerlingen werken aan de attitudes (leerplandoelstelling 14) bij het uitvoeren van de leestaken	

SPREKEN/MONDELINGE INTERACTIE

LEERPLANDOELSTELLING 6:

De leerlingen kunnen informatie geven en vragen en een spontane mening geven over onderwerpen en documenten die verband houden met de opleiding.

Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I) Prescriptieve teksten (P)	<p>Voorbeeld: de leerlingen geven een rondleiding in een fitnesscentrum of sportclub en leggen de weg uit naar de parking of de kleedkamers, toiletten, drankautomaten en de wellnessruimte (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen vragen bij een intakegesprek naar de doelstellingen van de klant zoals gewichtsverlies, gewichtstoename, beter uithoudingsvermogen, betere sportprestaties, revalidatie, ontspanning of vermaak (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen geven een spontane mening over artikels m.b.t. sport en gezondheid zoals de Olympische of Paralympische spelen, de voordelen van gezonde voeding, preventieve maatregelen om een sportletsel te voorkomen, dopinggebruik, overmatig sporten of diëten, dwangmatig zonnen (I & P).</p>

LEERPLANDOELSTELLING 7:

de leerlingen kunnen een beschrijving geven van een handeling, een gebeurtenis of een ervaring.

Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I) Narratieve teksten (N)	<p>Voorbeeld: de leerlingen beschrijven wat ze doen bij een cardio-oefening op een loopband of een fiets (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen melden een technisch probleem aan een van de toestellen (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen vertellen over hun stageplaats zoals opdrachten, publiek, begeleiding, voorkeuren en negatieve ervaringen (N).</p>

LEERPLANDOELSTELLING 8: <i>De leerlingen kunnen een rechtstreekse en onrechtstreekse conversatie voeren</i>	
Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I) Prescriptieve teksten (P)	<p>Voorbeeld: de leerlingen geven instructies tijdens een groepsles opwarmings- en bewegingsoefeningen (P).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen voeren een telefoongesprek met een potentiële klant die naar informatie vraagt zoals de openingsuren, prijs abonnement en faciliteiten (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen reageren op telefonische klachten van klanten over facturen, hygiëne, storend gedrag ... (I).</p>

LEERPLANDOELSTELLING 9:	
<i>bij de planning, uitvoering en beoordeling van hun spreektaak/gesprekstaak leerstrategieën toepassen die het bereiken van het spreekdoel bevorderen:</i>	
9.1.	zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles kunnen uitdrukken;
9.2.	het spreekdoel bepalen;
9.3.	gebruik maken van ondersteunende lichaamstaal;
9.4.	gebruik maken van ondersteunend visueel materiaal;
9.5.	iets op een andere wijze zeggen.
Specifieke pedagogisch-didactische wenken	
9.1.	Voorbeeld: de leerlingen blijven de doeltaal gebruiken, ze vallen niet terug op het Nederlands of hun moedertaal wanneer ze bepaalde woorden of zinnen niet kunnen formuleren, maar gebruiken synoniemen, antoniemen, voorbeelden of omschrijvingen in de doeltaal.
9.2.	Voorbeeld: de leerlingen moeten zich op basis van de opdracht afvragen wie hun publiek is, wat ze willen zeggen en hoe ze dit willen overbrengen. Het spreekdoel bepaalt immers de inhoud en het taalregister.
9.3.	Voorbeeld: de leerlingen gebruiken non-verbaal gedrag om hun boodschap duidelijker te maken zoals lichaamshouding, ondersteunende gebaren, oogcontact en mimiek.
9.4.	Voorbeeld: de leerlingen gebruiken foto's, tekeningen, pictogrammen en videofragmenten om hun boodschap duidelijker te maken.
9.5.	Voorbeeld: de leerlingen gebruiken synoniemen, antoniemen, voorbeelden of omschrijvingen om hun boodschap duidelijker te maken.
de leerlingen zetten hun kennis (leerplandoelstelling 13) functioneel in bij het uitvoeren van de spreektaken	
de leerlingen werken aan de attitudes (leerplandoelstelling 14) bij het uitvoeren van de spreektaken	

SCHRIJVEN

LEERPLANDOELSTELLING 10: <i>de leerlingen kunnen administratieve documenten en formulieren (helpen) invullen.</i>	
Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I)	Voorbeeld: de leerlingen vullen een bestelbon, contract, klachten-, evaluatie- of schadeformulier in of helpen een klant bij het invullen van deze documenten.

LEERPLANDOELSTELLING 11: <i>de leerlingen kunnen een mededeling schrijven</i>	
Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I)	<p>Voorbeeld: de leerlingen schrijven een e-mail of aankondiging van een evacuatieoefening.</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen schrijven een memo n.a.v. een telefoongesprek met een klant (bijvoorbeeld i.v.m. een klacht) of n.a.v. van een elektronische annulatie.</p> <p>De volgende voorbeelden zijn facultatief, omdat ze verder gaan dan de in de leerplannen beschreven taakten. De leraar bepaalt zelf of het mogelijk en wenselijk is dat deze oefeningen aan bod komen in zijn les. Voorbeelden van creatieve oefeningen zijn.</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen schrijven een korte reclamefolder om promotie te maken voor een fitnesscentrum of sportclub of een bepaald evenement (N).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen schrijven een kort antwoord op vragen van mensen op een sport- of gezondheidsforum (N).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen beschrijven kort hun stageplaats, bijvoorbeeld hun opdrachten, publiek, begeleiding, voorkeuren en negatieve ervaringen (N).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen beschrijven kort hun favoriete sportpersoonlijkheid: ze vertellen wie het is, wat hij/zij doet en waarom ze hem/haar bewonderen (N).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen schrijven kort hun mening over dopinggebruik, overmatig sporten of diëten of dwangmatig zonnen (I & N & A).</p>

LEERPLANDOELSTELLING 12:	
<i>De leerlingen kunnen bij de planning, uitvoering en beoordeling van hun schrijftaken leerstrategieën toepassen die het bereiken van het schrijfdoel bevorderen:</i>	
12.1.	gebruik maken van een model of van een in de klas behandelde tekst;
12.2.	de eigen tekst nakijken;
12.3.	een eenvoudig woordenboek of een woordenlijst gebruiken.
Specifieke pedagogisch-didactische wenken	
12.1.	Voorbeeld: om hun eigen formulier correct te kunnen invullen, krijgen de leerlingen van de leraar een reeds ingevuld formulier.
12.2.	Voorbeeld: de leerlingen kijken hun eigen tekst na op basis van door de leraar aangeduide knelpunten (fouten, hiaten of interpunctie) of een door de leraar aangeboden model.
12.3.	Voorbeeld: de leerlingen zoeken moeilijke woorden die ze niet kunnen schrijven op in een (elektronisch) woordenboek of gebruiken de spelling-checker .
de leerlingen zetten hun kennis (leerplandoelstelling 13) functioneel in bij het uitvoeren van de spreektaken	
de leerlingen werken aan de attitudes (leerplandoelstelling 14) bij het uitvoeren van de spreektaken	

KENNIS

LEERPLANDOELSTELLING: 13

De leerlingen kunnen bij het uitvoeren van hun taaltaken lexicale en grammaticale kennis inzetten.

Bij de keuze van de lexicale en grammaticale kennis moeten leraren uitgaan van de voorkennis van de leerlingen. Het is de bedoeling dat de leerlingen de ondersteunende kennis die ze verworven hebben in de 3 e graad inzetten. Wanneer de leraar merkt dat zij voor het uitvoeren van bepaalde taaltaken moeite hebben met specifieke items kan hij deze nogmaals extra met hen inoefenen (bijvoorbeeld de gebiedende wijs bij het geven instructies tijdens een groepsles). In dit leerplan ligt de focus op woordvelden die leerlingen *bij het uitoefenen van hun beroep* nodig zullen hebben zoals veiligheid, anatomie, letsels en eerste hulp, sportdisciplines, voeding, gezondheid, wegbeschrijving, administratie, publiciteit en dagdagelijkse interactie.

ATTITUDES

LEERPLANDOELSTELLING 14:

De leerlingen tonen bereidheid en belangstelling.

14.1.	tonen bereidheid en durf om te luisteren, te lezen, te spreken, gesprekken te voeren en te schrijven in het Engels en het Frans;
14.2.	tonen bereidheid tot taalverzorging;
14.3.	tonen belangstelling voor de aanwezigheid van moderne vreemde talen in hun professionele omgeving en voor de socioculturele wereld van de taalgebruikers.
Specifieke pedagogisch-didactische wenken	
14.1.	Voorbeeld: de leraar zorgt voor een veilig klasklimaat waarin leerlingen kansen krijgen om te leren en om fouten te maken. Door alle leerlingen erop te wijzen dat het maken van fouten een essentieel onderdeel is van het leren van een taal kan de leraar hun vrees om fouten te maken verminderen. Het is belangrijk dat hij stimuleert en aanmoedigt en elke vordering geapprecieerd wordt.
14.2.	Voorbeeld: de leerlingen zijn bereid om een (elektronisch) woordenboek, spellingchecker, correctiesleutel of feedback van anderen te gebruiken voor het verbeteren van hun schriftelijke en mondelinge teksten en zo hun taal te verzorgen.
14.3.	Voorbeeld: door de keuze van teksten en leerinhouden komen gelijkenissen en verschillen tussen de eigen cultuur en die van de doeltaal spontaan op de voorgrond. Het is belangrijk dat de leraar de leerlingen stimuleert om hiervoor open te staan. Hij kan daarvoor eventueel de link leggen met hun stage.

ALGEMENE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

LUISTEREN

WIE WIL COMMUNICEREN, MOET (KUNNEN) LUISTEREN

Luisteren is een basisvaardigheid in het leren van een taal. Wie niet goed kan luisteren, zal nooit leren om efficiënt te communiceren. Leerlingen maximale luisterkansen bieden is dus de boodschap. Luisteroefeningen zijn echter niet meteen de makkelijkste taaloefeningen in de klas. Bij een leerling bekruipt al eens een gevoel van paniek. De snelheid waarmee de klankstroom op hen afkomt en de vrees niet elk woord te zullen begrijpen, maken velen onder hen angstig of moedeloos. Anderen vinden bepaalde luisteroefeningen dan weer te simpel en ervaren te weinig uitdaging. Variatie en diepgang in oefenvormen en strategieën moeten zorgen voor voldoende ondersteuning en uitdaging, ook voor de sterkere leerlingen.

WIE EN WAT BELUISTEREN?

De leraar integreert het luisteren zoveel mogelijk in alle lesfasen. Het is dus vanzelfsprekend dat hij zelf maximaal de doeltaal spreekt. Teruggrijpen naar het Nederlands kan enkel als daardoor het taalverwervingsproces bevorderd wordt. Voor verdere wenken verwijzen we naar het onderdeel spreken en mondelinge interactie.

Taal is in de eerste plaats klank. De taal van de leraar moet uiteraard correct zijn. Het gebruikte auditief materiaal moet dat bij voorkeur ook zijn. Zij vormen het voorbeeld dat de leerlingen zullen nabootsen. Het is dus belangrijk aandacht te schenken aan uitspraak en prosodie. Een foutieve klankopname kan immers leiden tot betekenisverwarring.

Het gebruik van luister- en kijkfragmenten is absoluut noodzakelijk. Alleen op die manier worden leerlingen vertrouwd met de eigenheid van het taalgebruik van *native speakers* en komen zij in contact met authentieke luistersituaties, waarbij het taalgebruik echter altijd correct is. Een tekst die de leraar hardop leest is geen gesproken taal en kan als zeer kunstmatig overkomen. Daarom is het niet de aangewezen weg om bij de leerlingen luisteren te trainen.

De leraar moet ernaar streven dat zijn leerlingen maximaal contact met de doeltaal en haar cultuur hebben. Een gevarieerd en progressief opgebouwd aanbod aan authentieke teksten die aangepast zijn aan de leefwereld van de leerlingen en de studierichting waarvoor ze gekozen hebben, verhoogt hun motivatie en hun vertrouwdheid met de taal als levensecht communicatiemiddel.

HOE LUISTEREN INOEFENEN?

Een authentieke aanpak van luisteroefeningen is een aanpak die lijkt op het luisteren in realiteit. Dit houdt in dat het luisteren altijd *gericht* is. Iemand heeft altijd een reden om te luisteren, om dus bepaalde informatie te achterhalen. Het luisterdoel beïnvloedt immers de manier van luisteren, de strategieën die leerlingen moeten toepassen. Daarom geeft de leraar het luisterdoel ook vooraf. Het maakt bijvoorbeeld een verschil voor leerlingen wanneer ze specifieke informatie uit een tekst moeten halen in plaats van de gedachtegang. Ze zullen de tekst met meer zelfvertrouwen benaderen indien dit voor hen duidelijk is.

Om een actieve, autonome en gemotiveerde luisteraar te worden moet de leerling expliciet getraind worden in luisterstrategieën. Vanuit zijn luisterervaringen in de moedertaal beheerst hij al een aantal strategieën, maar is hij zich niet steeds bewust van hun inzetbaarheid bij het luisteren in de vreemde taal. Leerlingen blijven vaak steken bij woorden of zinnen die ze niet begrijpen en hebben dan vaak de neiging om af te haken, om hun motivatie te verliezen. Hier kan net aan verholpen worden door de leerlingen de juiste strategieën aan te reiken en deze met hen in te oefenen. De leraar heeft als doel de leerlingen in hun ontwikkeling naar zelfredzaamheid bij luisteren te begeleiden.

Voor het luisteren

Prikkel de nieuwsgierigheid van de leerlingen, maak gebruik van hun voorkennis, bepaal het luisterdoel en geef duidelijke functionele leesopdrachten.

Volgende vragen kunnen de leerlingen helpen hun luistertaak efficiënt aan te pakken: welk soort tekst is dit; voor wie is hij bestemd; wat weet ik al over deze inhoud?

Tijdens het luisteren

Luisteren oefen je zonder de uitgeschreven tekst. Oefen verschillende luisterstrategieën in functie van het luisterdoel

- globaal luisteren: de hoofdgedachten en/of -onderwerpen uit een beluisterde tekst halen;
- selectief luisteren: specifieke informatie uit de tekst halen;
- intensief luisteren: aandachtig luisteren om de tekst helemaal te begrijpen.

Maak gebruik van ondersteunend materiaal: beeld, prenten, foto's, mimiek en intonatie.

Focus op transparante woorden, op bekende elementen in de luistertekst.

Het aantal luisterbeurten en/of het inlassen van pauzes in het luistermateriaal is afhankelijk van het niveau van de doelgroep en van de taaltaken die uitgevoerd moeten worden.

Na het luisteren

Een luistertaak is meestal geen geïsoleerde opdracht. Luisteren gaat doorgaans samen met spreken, lezen en/of schrijven.

HOE LUISTEREN EVALUEREN?

De evaluatie hangt af van het luisterdoel. Het is belangrijk dat er voldoende variatie is in de luisterdoelen die aan bod komen en dat men zich niet systematisch beperkt tot detailvragen. En uiteraard moet de evaluatiepraktijk beantwoorden aan de lespraktijk.

Mogelijke vragen zijn

- combinatieoefeningen (matching);
- de volgorde van de tekst reconstrueren bijvoorbeeld aan de hand van foto's of prenten;
- meerkeuzevragen;
- juist-fout zinnen aanduiden, eventueel met verbeteren van de foute beweringen;
- een 'luisterschema' invullen;
- een gatentekst vervolledigen
- open vragen.

Het is niet de bedoeling dat spelling en grammatica verrekend worden of zwaar doorwegen.

LEZEN

HOE LEZEN INOEFENEN?

Een authentieke aanpak van lees oefeningen is een aanpak die lijkt op het luisteren in realiteit. Dit houdt in dat het lezen altijd *gericht* is. Iemand heeft altijd een reden om te lezen, om dus bepaalde informatie te achterhalen. Het leesdoel beïnvloedt immers de manier van lezen, de strategieën die leerlingen moeten toepassen. Daarom geeft de leraar het leesdoel ook vooraf. Het maakt bijvoorbeeld een verschil voor leerlingen wanneer ze specifieke informatie uit een tekst moeten halen of een gedachtegang moeten volgen. Ze zullen de tekst met meer zelfvertrouwen benaderen indien dit voor hen duidelijk is.

Om een actieve, autonome en gemotiveerde lezer te worden moet de leerling expliciet getraind worden in leesstrategieën. Vanuit zijn leeservaringen in de moedertaal beheerst hij al een aantal strategieën, maar is hij zich niet steeds bewust van hun inzetbaarheid bij het lezen in de vreemde taal. Leerlingen blijven vaak steken bij woorden of zinnen die ze niet begrijpen en hebben dan vaak de neiging om af te haken, om hun motivatie te verliezen. Hier kan net aan verholpen worden door de leerlingen de juiste strategieën aan te reiken en deze met hen in te oefenen. De leraar heeft als doel de leerlingen in hun ontwikkeling naar zelfredzaamheid bij lezen te begeleiden.

Voor het lezen

Zoals voor luisteren geldt ook hier dat het belangrijk is om de nieuwsgierigheid van de leerlingen te prikkelen, gebruik te maken van hun voorkennis, het leesdoel te bepalen en duidelijke functionele leesopdrachten te geven.

Volgende vragen kunnen de leerlingen helpen hun leestaak efficiënt aan te pakken: welk soort tekst is dit; voor wie is hij bestemd; wat verklappen de titel, de ondertitels, de illustraties, de lay-out over de mogelijke inhoud; wat weet ik al over deze inhoud?

Tijdens het lezen

Begrijpend lezen gebeurt uiteraard in stilte. De leerlingen luidop een nieuwe tekst laten lezen bevordert geenszins het tekstbegrip. Integendeel, de aandacht van de leerling focust zich dan uitsluitend op de uitspraak, terwijl de medeleerlingen afgeleid worden door de vaak moeizaam uitgesproken woorden en zinnen.

Oefen verschillende leesstrategieën in functie van het vooraf bepaald leesdoel. Een tekst hoort niet steeds woord voor woord te worden gelezen. Er zijn verschillende manieren om de tekst te 'betreden', om de lectuur te oriënteren

- globaal lezen: de hoofdgedachten en/of -onderwerpen uit een gelezen tekst halen;
- selectief lezen: specifieke informatie uit de tekst halen;
- intensief lezen: aandachtig lezen om de tekst helemaal te begrijpen;
- focussen op transparante woorden, op bekende elementen in de leestekst;
- gebruik maken van een woordenlijst om onbekende woorden op te zoeken.

Na het lezen

Een leestaak is meestal geen geïsoleerde opdracht. Lezen gaat doorgaans samen met spreken, luisteren en/of schrijven.

HOE LEZEN EVALUEREN?

De evaluatie hangt af van het leesdoel. Het is belangrijk dat er voldoende variatie is in de leesdoelen die aan bod komen en dat men zich niet systematisch beperkt tot detailvragen. En uiteraard moet de evaluatiepraktijk beantwoorden aan de lespraktijk.

Mogelijke vragen zijn (zoals voor luisteren)

- combinatieoefeningen (matching);
- de volgorde van de tekst reconstrueren bijvoorbeeld aan de hand van foto's of prenten;
- meerkeuzevragen;
- juist-fout zinnen aanduiden, eventueel met verbeteren van de foute beweringen;
- een 'leeschema' invullen;
- een gatentekst vervolledigen
- open vragen;

Specifiek voor lezen

- taalgerichte opdrachten: welke zin/paragraaf in de tekst omschrijft ... ?
- de tekst in de juiste volgorde zetten;
- uit een aantal titels (samenvattingen van de tekst) de best passende kiezen.

Het is niet de bedoeling dat spelling en grammatica verrekend worden of zwaar doorwegen.

SPREKEN EN MONDELINGE INTERACTIE

DOELTAALGEBRUIK

Leerlingen moeten zoveel mogelijk de gelegenheid krijgen en zoveel mogelijk aangemoedigd worden om de doeltaal te spreken. Dit betekent dat de vreemde taal niet enkel bij de lesgebonden spreekoefeningen, maar ook in de dagdagelijkse klassituaties gebruikt wordt als communicatiemiddel, bijvoorbeeld bij het elkaar begroeten, het geven van opdrachten, het stellen van vragen, het opnemen van afwezigheden en het invullen van de agenda.

Leerlingen zijn vaak bang om fouten te maken, zelfs in dit extra jaar, het is dus erg belangrijk dat de leraar zorgt voor een veilig leerklimaat, waar leerlingen sterk gemotiveerd en ondersteund worden en zo regelmatig kleine succeservaringen hebben. Het is ook belangrijk dat leerlingen beseffen dat taal-fouten normaal zijn, dat het noodzakelijke en positieve stappen zijn in het leerproces.

In het begin remt het gebruik van de doeltaal misschien wel het tempo, omdat de leraar veel moet parafraseren en herhalen en omdat de leerling tijd moet krijgen om iets te formuleren. Het uiteindelijke rendement voor luister- en spreekvaardigheid is echter hoger wanneer de leraar de doeltaal zoveel mogelijk als voertaal gebruikt.

Men mag de leerlingen ook niet onderschatten: wanneer ze de nodige luisterbereidheid aan de dag leggen, kunnen zij meer aan en evolueren ze ook sneller op het vlak van spreken en mondelinge interactie. Eenvoudig beginnen, veel herhaling en visuele ondersteuning zijn uiteraard noodzakelijk. Zo wordt er ook meteen gewerkt aan de communicatiestrategieën van de leerlingen (lichaamstaal en visuele ondersteuning gebruiken, vragen om te herhalen of trager te spreken, omschrijven ...).

Om na te gaan of de leerlingen wel alles begrepen hebben, kan het in sommige gevallen zinvol zijn om een leerling in het Nederlands iets te laten navertellen/samenvatten. Dit is een betere aanpak dan zelf op het Nederlands terug te vallen. In uiterste nood kan ook teruggegrepen worden naar het Nederlands bij de verklaring van sommige woorden.

HOE SPREKEN EN MONDELINGE INTERACTIE INOEFENEN?

Het inoefenen van mondelinge interactie gebeurt best door gebruik te maken van groepswork, werken in duo's en rollenspel. Zo krijgen de leerlingen meer spreekkansen en worden hun spreekdurf en -bereidheid gestimuleerd.

Om een actieve, autonome en gemotiveerde spreker te worden moet de leerling expliciet getraind worden in spreekstrategieën. Vanuit zijn spreekervaringen in de moedertaal beheerst hij al een aantal strategieën, maar is hij zich niet steeds bewust van hun inzetbaarheid bij het spreken in de vreemde taal. Wanneer leerlingen bepaalde woorden niet vinden, hebben ze vaak de neiging om af te haken, ze verliezen hun motivatie en vallen stil. Hier kan aan verholpen worden door hen de juiste strategieën aan te reiken en met hen in te oefenen.

Voor het spreken /gesprek

De leerlingen voorbereiden op hun opdracht kan aan de hand van een beluisterde of gelezen tekst. De leerlingen kunnen via gerichte luister-/leesopdrachten het onderwerp bepalen en focussen op de woorden en uitdrukkingen die ze zullen moeten inzetten. Het is belangrijk de leerlingen te wijzen op het gebruikte taalregister in het voorbeeld.

Tijdens het spreken/het gesprek

Eerst worden de vaste uitdrukkingen en woorden gefixeerd en kunnen indien nodig ook inslijp oefeningen voorzien worden. Geleidelijk aan moeten leerlingen ertoe gebracht worden de woorden en uitdrukkingen in te zetten in andere contexten. Het juiste taalregister hanteren is een belangrijk aandachtspunt.

Leerlingen moeten ook gebruik kunnen maken van non-verbaal gedrag om te tonen dat ze iets niet begrijpen.

Na het spreken/het gesprek

De leerlingen gebruiken de door leraar verzamelde taalfouten als aandachtspunt om de volgende oefeningen voor te bereiden. Een spreektaak is meestal geen geïsoleerde opdracht. Spreken gaat door- gaans samen met luisteren en/of schrijven.

HOE SPREKEN/MONDELINGE INTERACTIE EVALUEREN?

De evaluatie hangt af van het spreekdoel. Het is belangrijk dat er voldoende variatie is in de spreekdoelen die aan bod komen. En uiteraard moet de evaluatiepraktijk beantwoorden aan de lespraktijk.

De zorg voor correctheid is belangrijk, maar mag de spreekdurf niet afremmen. De correctie van fouten mag geen storend of demotiverend element worden voor de vlotheid van de communicatie. Het spontane spreken mag niet negatief beïnvloed worden door (herhaalde) onderbrekingen van de leraar. De leerling moet zich kunnen concentreren op de boodschap die hij wil overbrengen. Daarom is het aangewezen niet op elke fout te reageren en met de verbetering te wachten tot de leerling klaar is met spreken.

Bij het evalueren van spreekoefeningen kan de leraar de volgende parameters gebruiken: spreekdurf, uitvoering van de opdracht (Komt de boodschap over?), vlotheid en interactie, uitspraak en taalzorg (Is de taal qua woordenschat en grammatica correct?; Is het taalregister aangepast aan de communicatiesituatie?).

Een goed evaluatierooster is hanteerbaar en dus niet te uitgebreid. Het is bedoeld als referentiekader. Het is belangrijk dat de leraar voor elke opdracht een beperkt aantal aandachtspunten selecteert waarop hij focust en deze vooraf tijdig aan de leerlingen meedeelt. Het gewicht en de keuze van elk criterium kan natuurlijk variëren naargelang de aard van de opdracht. Het is ook belangrijk dat hij over de criteria en hun gewichten afspraken maakt binnen de vakgroep Engels/Frans/Moderne vreemde talen/Talen.

SCHRIJVEN

Om een actieve, autonome en gemotiveerde schrijver te worden moet de leerling expliciet getraind worden in schrijfstrategieën met behulp van schrijfplannen/modellen. Zoals voor de andere vaardigheden geldt dat de leerlingen vanuit hun schrijfervaringen in de moedertaal al een aantal strategieën beheersen, maar zich niet steeds bewust zijn van hun inzetbaarheid bij het schrijven in de vreemde taal. En wanneer ze bepaalde woorden niet vinden, hebben ze vaak de neiging om af te haken, ze verliezen hun motivatie en vallen stil. Hier kan aan verholpen worden door hen de juiste strategieën aan te reiken en met hen in te oefenen.

Als leerlingen voor echte lezers schrijven (en niet uitsluitend voor de leraar) voelen zij zich meer gemotiveerd om schrijftaken geconcentreerd uit te voeren. Elektronische correspondentie biedt daartoe veel mogelijkheden. Ook het gebruik van ICT werkt in het algemeen zeer motiverend.

HOE HET SCHRIJVEN INOEFENEN?

Voor het schrijven

De leerlingen voorbereiden op hun opdracht kan aan de hand van een beluisterde of gelezen tekst. De leerlingen kunnen via gerichte luister-/leesopdrachten het onderwerp bepalen en focussen op de woorden en uitdrukkingen die ze zullen moeten inzetten. Vooraleer de leerlingen aan hun schrijftaak beginnen, moeten ze het schrijfdoel kennen en een duidelijk model hebben om aan de slag gaan.

Tijdens het schrijven

Leerlingen maken gebruik van schrijfkaders, woordenlijsten, (elektronische) naslagwerken enz. om hun schrijfproduct te maken. Bij voorkeur schrijven ze ook met een computer.

De leraar moet de leerlingen stimuleren om steeds de eigen tekst na te kijken. Hij kan hen hiertoe motiveren door het geschreven eindproduct te vergelijken met het model.

Na het schrijven

De leerlingen gebruiken de door leraar verzamelde taalfouten als aandachtspunt om de volgende oefeningen voor te bereiden. Een schrijftaak is meestal geen geïsoleerde opdracht. Schrijven gaat door- gaans samen met lezen en/of spreken.

HOE SCHRIJVEN EVALUEREN?

De evaluatie hangt af van het schrijfdoel. Het is belangrijk dat er voldoende variatie is in de schrijfdoelen die aan bod komen. En uiteraard moet de evaluatiepraktijk beantwoorden aan de lespraktijk.

Bij het evalueren van schrijfoefeningen kan de leraar de volgende parameters gebruiken: uitvoering van de opdracht (Bevat de boodschap alle noodzakelijke elementen?), taalzorg (Is de taal qua woordenschat, grammatica, spelling en interpunctie correct? ; Is het taalregister aangepast aan de communicatiesituatie?) en lay-out. Bij taken die met de hand geschreven worden, is een verzorgd en leesbaar handschrift ook een belangrijk aandachtspunt.

Een goed evaluatierooster is hanteerbaar en dus niet te uitgebreid. Het is bedoeld als referentiekader. Het is belangrijk dat de leraar voor elke opdracht een beperkt aantal aandachtspunten selecteert waarop hij focust en deze vooraf tijdig aan de leerlingen meedeelt. Het gewicht en de keuze van elk criterium kan natuurlijk variëren naargelang de aard van de opdracht. Het is ook belangrijk dat hij over de criteria en hun gewichten afspraken maakt binnen de vakgroep.

AANBRENGEN VAN GRAMMATICA EN WOORDENSCHAT

TAALSTRUCTUREN EN GRAMMATICA

De studie van grammatica en woordenschat is nooit een doel op zichzelf. Taalstructuren, woorden en uitdrukkingen moeten de communicatie ondersteunen. Het komt er op aan ze zoveel mogelijk in te

oefenen. Dit gebeurt o.m. wanneer ze in context aangeboden worden en wanneer leerlingen er 'al doende' mee omgaan.

De leraar volgt daarbij het best de inductieve leerweg: uitgaande van authentieke voorbeelden probeert de leraar de leerlingen bijvoorbeeld de systematiek achter bepaalde taalverschijnselen te laten ontdekken. De toepassingen die hij daaraan koppelt stellen dan niet de grammaticale structuur op zich centraal, maar wel de situatie waarin de structuur wordt gebruikt. Deze benadering leidt uiteindelijk naar de formulering van eenvoudige en eenduidige grammaticaregels. Het kan niet echt de bedoeling zijn om een volledig lesuur vol te proppen met zuivere grammaticale theorie en weinig motiverende toepassingen.

DIFFERENTIËREN

Klassen vormen zelden een homogene groep. Hierdoor is differentiatie een noodzaak. Voor echt taalvaardigheidsonderwijs moeten leerlingen geconfronteerd worden met een gevarieerd taalaanbod en haalbare en toch uitdagende taaltaken. Zo kan het zeer waardevol zijn een moeilijkere opdracht te verbinden met een tekst die eenvoudiger is en vice versa. Zwakkere leerlingen kan men meer tijd, meer ondersteuning ... geven bij het uitvoeren van dezelfde basisopdrachten. Voor sterkere leerlingen kan men een langere tekst, of een meer uitdagende taalkaak voorzien. Maar de leraar kan zijn leerlingen ook motiveren door zijn werkvormen te variëren, geïndividualiseerde feedback te geven en remediëringsoopdrachten op maat te voorzien.

HET OPEN LEERCENTRUM EN DE ICT-INTEGRATIE

Het gebruik van het open leercentrum (OLC) en de ICT-integratie past in de totale visie van de school op leren en op het werken aan de leervaardigheden van de leerlingen. De inzet en het gebruik van ICT en van het OLC zijn geen doel op zich maar een middel om het onderwijsleerproces te ondersteunen.

Door de snelle evolutie van de informatietechnologie volgen nieuwe ontwikkelingen in de maatschappij elkaar in hoog tempo op. Kennis en inzichten worden voortdurend verruimd. Er komt een enorme hoeveelheid informatie op ons af. De school zal de leerlingen moeten leren hier zinvol en veilig mee om te gaan.

Zelfstandig kunnen werken, in staat zijn eigen initiatieven te ontplooien en over het vermogen beschikken om nieuwe ideeën en oplossingen in samenwerking met anderen te ontwikkelen, zijn essentieel. Voor het onderwijs betekent dit een ingrijpende verschuiving: minder aandacht voor de passieve kennisoverdracht en meer aandacht voor de actieve kennisconstructie binnen de unieke ontwikkeling van elke leerling. Die benadering nodigt leraren en leerlingen uit om voortdurend met elkaar in dialoog te treden, omdat je de ander nodig hebt om te kunnen leren. Het traditionele beeld van onderwijs zal steeds meer verdwijnen en veranderen in een dynamische leeromgeving waar leerlingen in eigen tempo en in wisselende groepen onderwijs zullen volgen. Dergelijke leerprocessen worden bevorderd door gebruik te maken van het OLC en van ICT-integratie als onderdeel van deze rijke gedifferentieerde leeromgeving.

Het open leercentrum als krachtige leeromgeving

Een open leercentrum (OLC) is een ruimte waar leerlingen, individueel of in groep, zelfstandig, op hun eigen tempo en op hun eigen niveau kunnen leren, werken en oefenen.

Om een krachtige leeromgeving te zijn, is een open leercentrum

- uitgerust met voldoende didactische hulpmiddelen,
- ter beschikking van leerlingen op lesmomenten en daarbuiten,
- uitgerust in functie van leeractiviteiten met pedagogische ondersteuning.

In ideale omstandigheden zou de ganse school een open leercentrum kunnen zijn. In werkelijkheid kan in een school echter niet op elke plaats en op elk moment een dergelijke leeromgeving gewaarborgd worden. Daarom kiezen scholen ervoor om een aparte ruimte als OLC in te richten om zo de leemtes in te vullen.

Voor de meeste leeractiviteiten volstaat een klaslokaal of informaticalokaal. Wanneer is het echter nuttig om over een OLC te beschikken?

- Bij een gedifferentieerde aanpak waarbij verschillende leerlingen bezig zijn met verschillende leeractiviteiten, kan het klaslokaal op vlak van zowel ruimte als middelen niet meer als enige leeromgeving voldoen. Dit is zeker het geval bij begeleid zelfstandig leren, vakoverschrijdend leren, projectmatig werken ... Vermits leerlingen bij deze leeractiviteiten een zekere vrijheid krijgen in het plannen, organiseren en realiseren van het leren, is de beschikbaarheid van extra ruimte en middelen soms noodzakelijk.
- Het leren van leerlingen beperkt zich niet tot de eigenlijke lestijden. Voor sommige opdrachten moeten zij beschikken over aangepaste leermiddelen buiten de eigenlijke lestijden. Niet iedereen heeft daar thuis de mogelijkheden voor. In functie van gelijke onderwijskansen, lijkt het zinvol dat een school ook momenten buiten de lessen voorziet waarop leerlingen van een OLC gebruik kunnen maken.

Om hieraan te voldoen, beschikt een OLC minimaal over volgende materiële mogelijkheden:

- ruim lokaal met een uitnodigende inrichting die een flexibele opstelling toelaat (bijv. eilandjes om in groep te werken);
- ICT: computers met internetverbinding, printmogelijkheid, oortjes, microfoons ...
- digitaal leerplatform waar alle leerlingen toegang toe hebben;
- materiaal waarvan de vakgroepen beslissen dat het moet aanwezig zijn om de leerlingen zelfstandig te laten werken/leren (software, papieren dragers ...) en dat bewaard wordt in een openkaststelsel;
- kranten en tijdschriften (digitaal of op papier).

In het ideale geval is er nog een bijkomende ruimte beschikbaar (liefst ook met ICT-mogelijkheden) die zowel kan gebruikt worden als 'stille' ruimte of juist omgekeerd om bijvoorbeeld leerlingen presentaties te laten oefenen (de grote ruimte is in dat geval de stille ruimte) of voor groepswork (discussiemogelijkheid).

Op organisatorisch vlak is het van belang dat met het volgende rekening wordt gehouden:

- het OLC wordt bij voorkeur gebruikt voor werkvormen en activiteiten die niet in het vaklokaal kunnen gerealiseerd worden;
- het is belangrijk dat bij een leeractiviteit begeleiding voorzien wordt. Deze begeleiding kan zowel gebeuren door de actieve aanwezigheid van een leraar als ook 'van op afstand' door middel van gerichte opdrachten, stappenplannen, studietips ...;
- het OLC is toegankelijk buiten de lessen (bijv. tijdens de middagpauze, een bepaalde periode voor en/of na de lessen).

Voor het welslagen is het aan te bevelen dat een OLC-beheerder aangesteld wordt. Deze beheerder zorgt o.a. voor inchecken, bewaren van orde, beheer van het materiaal en praktische organisatie en wordt bijgestaan door een ICT-coördinator voor de technische aspecten.

Door het specifieke karakter van het OLC is deze ruimte bij uitstek geschikt voor de realisatie van de ICT-integratie binnen de vakken maar deze integratie mag zich niet enkel tot het OLC beperken.

ICT-integratie als middel voor kwaliteitsverbetering

Onder ICT-integratie verstaan we het gebruik van informatie- en communicatietechnologie ter ondersteuning van het leren.

ICT-integratie kan op volgende manieren gebeuren:

- **Zelfstandig oefenen in een leeromgeving**
Nadat leerlingen nieuwe leerinhouden verworven hebben, is het van belang dat ze voldoende mogelijkheden krijgen om te oefenen bijvoorbeeld d.m.v. specifieke pakketten. De meerwaarde van deze vorm van ICT-integratie kan bestaan uit: variatie in oefenvormen, differentiatie op het vlak van tempo en niveau, geïndividualiseerde feedback, mogelijkheden tot zelfevaluatie.
- **Zelfstandig leren in een leeromgeving**
Een mogelijke toepassing is nieuwe leerinhouden verwerven en verwerken, waarbij de leerkracht optreedt als coach van het leerproces (bijvoorbeeld in het open leercentrum). Een elektronische leeromgeving (ELO) biedt hiertoe een krachtige ondersteuning.
- **Creatief vormgeven**

Leerlingen worden uitgedaagd om creatief om te gaan met beelden, woorden en geluid. De leerlingen kunnen gebruik maken van de mogelijkheden die o.a. allerlei tekst-, beeld- en tekenprogramma's bieden.

- Opzoeken, verwerken en bewaren van informatie

Voor het opzoeken van informatie kunnen leerlingen gebruik maken van o.a. cd-roms, een ELO en het internet.

Verwerken van informatie houdt in dat de leerlingen kritisch uitmaken wat interessant is in het kader van hun opdracht en deze informatie gebruiken om hun opdracht uit te voeren.

De leerlingen kunnen de relevante informatie ordenen, weergeven en bewaren in een aangepaste vorm.

- Voorstellen van informatie aan anderen

Leerlingen kunnen informatie aan anderen meedelen of tonen met behulp van ICT-ondersteuning met tekst, beeld en/of geluid onder de vorm van bijvoorbeeld een presentatie, een website, een folder ...

- Veilig, verantwoord en doelmatig communiceren

Communiceren van informatie betekent dat leerlingen informatie kunnen opvragen of verstrekken aan derden. Dit kan via e-mail, internetfora, ELO, chat, blog ...

- Adequaat kiezen, reflecteren en bijsturen

De leerlingen ontwikkelen competenties om bij elk probleem verantwoorde keuzes te maken uit een scala van programma's, applicaties of instrumenten, al dan niet elektronisch. Daarom is het belangrijk dat zij ontdekken dat er meerdere valabele middelen zijn om hun opdracht uit te voeren. Door te reflecteren over de gebruikte middelen en door de bekomen resultaten te vergelijken, maken de leerlingen kennis met de verschillende eigenschappen en voor- en nadelen van de aangewende middelen (programma's, applicaties ...). Op basis hiervan kunnen ze hun keuzes bijsturen.

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN⁴

Om dit leerplan in optimale omstandigheden te kunnen realiseren dient de school over de noodzakelijke **uitrusting en didactisch materiaal** te beschikken. Dit houdt in:

- een lokaal met gemakkelijk verplaatsbaar meubilair om interactieve werkvormen mogelijk te maken met daarin
  - ruimte voor aankleding (posters, wandkaarten, foto's, knipsels, leerlingenwerken ...)
  - een bord/scherm
  - een televisie (vast of mobiel)
  - een cd- en dvd-speler
  - een aantal referentiewerken (zie bibliografie op de virtuele klas Engels en Frans op smartschool)
- multimediacomputers met internetaansluiting.

---

⁴ Inzake veiligheid is de volgende wetgeving van toepassing:

- Codex
- ARAB
- AREI
- Vlarem.

Deze wetgeving bevat de technische voorschriften die in acht moeten genomen worden m.b.t.:

- de uitrusting en inrichting van de lokalen;
- de aankoop en het gebruik van toestellen, materiaal en materieel.

Zij schrijven voor dat:

- duidelijke Nederlandstalige handleidingen en een technisch dossier aanwezig moeten zijn;
- alle gebruikers de werkinstructies en onderhoudsvoorschriften dienen te kennen en correct kunnen toepassen;
- de collectieve veiligheidsvoorschriften nooit mogen gemanipuleerd worden;
- de persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig moeten zijn en gedragen worden, daar waar de wetgeving het vereist.

EVALUATIE

Aansluitend bij het evaluatiebeleid van de school moeten de leraren Engels/Frans/moderne vreemde talen/talen hun visie m.b.t. evaluatie van het vak ontwikkelen waarbij alle vaardigheden steeds evenwichtig geëvalueerd moeten worden.

Het doel van evalueren is meer dan het beoordelen van de leerling. Diagnose, feedback, reflectie en gerichte remediëring zijn ook erg belangrijk. Dit betekent dat de sterke en zwakke punten van de leerling in kaart gebracht worden en dat zowel het leerproces van de leerling als het didactisch handelen van de leraar kan bijgestuurd worden. De betrokkenheid van de leerling is hierbij belangrijk: hij weet welke doelen moeten bereikt worden, hij leert aan de hand van feedback reflecteren over zijn eigen leerproces en hij kan zijn studieaanpak bijsturen.

De leraar speelt uiteraard een centrale rol in de evaluatie, maar ook de leerlingen kunnen een actieve inbreng hebben in het evaluatieproces. Deze leerling-betrokkenheid verhoogt sterk de motivatie en draagt bij tot het zelfverantwoordelijk leren. We onderscheiden drie vormen: co-evaluatie: de leerling zelf, de medeleerlingen en de leraar evalueren samen, peerevaluatie: de leerlingen evalueren elkaar en zelfevaluatie: de leerlingen evalueren zichzelf. Deze drie vormen hebben tot doel dat leerlingen inzicht verwerven in eigen leren en vooruitgang en hebben gemeen dat er telkens wordt gewerkt met duidelijke, vooraf bepaalde criteria. De leraar bepaalt deze criteria al dan niet in samenspraak met de leerlingen.

De vakgroep vertaalt de vakattitudes uit de leerplannen in enkele concreet waarneembare attitudegedragingen, die tijdens het leerproces kunnen geobserveerd worden door leerlingen en leraar.

BIBLIOGRAFIE

U vindt een specifieke biblio- en sitografie in de virtuele klassen Engels en Frans op smartschool.